

da sve naše pradjedovske običaje i zakonito stečena prava i privilegije, što smo ih nastojali da kroz vijekove utvrdimo i sačuvamo, svojom nama dušmanskom premoći na saboru dokinu, kraljevstvo naše mnogo starije negoli je Ugarska razvale, i da mu ostave samo prazno ime". Pod dojmom ovoga govora izrađena je uputa za hrvatske poslanike. Izabrani su grof Janko Drašković za gornju, a Herman Bužan i Antun Kukuljević za donju kuću. U pitanju protestantskom imadu nepokolebivo ostati kod doja-košnjega stanovišta, nadalje dozvati ugarskim staležima u pamet, da su se oni svoje volje podvrgli ugarskoj vladi dotle, dok Hrvatska ne bude prostranija, da uzmožne sama svoju samostalnu vladu podržavati. Stoga traže hrvatski staleži od svojih poslanika, da izrade kod kralja, da se banska vlast opet obnovi u starom ugledu i moći sjedinjenjem Vojne Krajine, Rijeke i Dalmacije. Glede ubiranja polovice ratne daće (kontribucije) nalaže instrukcija poslanicima, da imadu na požunskom saboru izjaviti, da će Hrvati natrag povući zak. čl. LIX. od god. 1791. i povratiti se na staro, naime da se o njoj i opet raspravlja jedino na hrvatskom saboru, ako bi Mađžari kušali, da diraju u ovo pravo Hrvatâ. I u jezičnom pitanju nalaže uputa poslanicima, da čuvaju pravo latinskoga jezika na hrvatskom teritoriju.

Požunski sabor od 1832.—1836. Ovakav tečaj saborske rasprave pokazuje, da se mišljenje hrvatskoga plemstva poslije 1830. znatno promijenilo. Straha ujedared nestade, a zamijenjen ga narodna svijest ojačana ne toliko književnim istupom mlađe generacije, već poglavito sudjelovanjem hrvatskoga visokoga plemstva. To se jasno vidjelo i na požunskom saboru, koji je kralj Franjo otvorio 20. decembra. Ovaj je sabor pokazivao među mađžarskim zastupnicima već potpunu većinu privrženikâ napretka i narodne mađžarske misli, tražeći, da se moderne reforme provedu u liberalnom i mađžarskom duhu. Ovim je zastupnicima bio na čelu Franjo Deák, zaladski županijski poslanik, odličan govornik i zagovarač liberalnih načela. Odmah u početku uze sabor u raspravu pitanje urbara, naime o odnosu između gospodara i kmetova. No donja se kuća sada velikom većinom izjavi u demokratskom duhu za potpuno dokinuće kmetova, naime „da puk dobije pravo vlasništva i građanstva“, pa da se tako „stvori narod“. Ovom su se prijedlogu protivili Hrvati svom žestinom, izjavljujući, da hrvatsko plemstvo mora propasti, ako se oslobode kmetovi i dokine robota, jer niti ima u zemlji radnikâ,